

Den levende historie

Nyheder i sæson 2023

Danmark i 1960'erne - Ubegrænset velfærd og spirende oprør

Der blev vendt op og ned på alting i 1960'erne. Tidligere tiders mådehold og nøjsomhed var glemt og danskerne stod overfor et forbrugs- og velfærdsboom uden sidestykke i historien.

På bare 10 år ændrede landet sig totalt. Der blev bygget mere på disse 10 år end i de forudgående 500 år.

Landsbyer fik vokseværk og de større byer ændrede udseende.

Danskerne fik flere penge mellem hænderne og de fik råd til at forfølge drømmen om det nybyggede parcelhus, en familiebil i garagen, charterrejse og studentertue til børnene.

Men under overfladen ulmede oprøret. Kvindernes gjorde indtog på arbejdsmarkedet satte gang i debatten om kvinders vilkår.

De store efterkrigsårgange var ved at blive voksne og de havde helt anderledes ønsker og forventninger til fremtiden end deres forældre. Ungdomsoprøret skulle åbne en massiv generationskløft, der skulle vende op og ned på Danmark - nok en gang!

Og forude ventede 1970'erne med energikrise, økonomisk krise og massearbejdsløshed.

1960'erne var en kæmpefest og i 1970'erne ventede en kæmpe-regning.

Den psykologistuderende Finn Einar Madsen chokerede Danmark, da han erobrede talerstolen ved årsfesten på Københavns Universitet i 1968 og kaldte til klassekamp og revolution.

Frederik og Valdemar - de (næsten) glemte prinser

"Europas Svigerforældre" - Christian den 9. og dronning Louise, fik i 1800-tallet placeret fire af deres seks børn strategisk i europæiske fyrstehuse. Alexandra blev Storbritanniens dronning, Dagmar blev zarina i Rusland, Vilhelm blev Grækenlands konge og Thyra hertuginde af Cumberland. Kun sønnerne Frederik og Valdemar blev hjemme i Danmark.

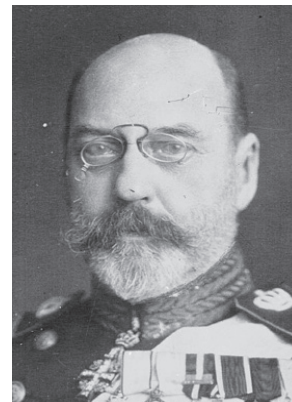

*Frederik d. 8. -
1843-1906-1912*

Kronprins Frederik, og især hans svenskfødte hustru, Lovisa, havde et anstrengt forhold til resten af den store, internationale familie. Han måtte vente i 63 lange år på at blive Danmarks konge - og så var han det kun i seks år. Han ville så gerne have sat præg på sin tid, men tiden var ligesom imod ham.

Prins Valdemar sagde nej til tre troner. Hverken Bulgarien, Albanien eller Portugal fristede. Det gjorde derimod en frimodig fransk prinsesse og en karriere i det danske søværn.

Hans liv var uden den pomp og pragt der kom hans søskende til del. Til gengæld fik han et lykkeligt og godt liv med sin familie.

*Prins Valdemar
1858-1939*

33 historiske foredrag ved journalist Lars Ringholm

kontakt: tlf. 2444-5554 - mail: skribent.larsringholm@gmail.com

Honorar: 3400 kr. + transport (DSB-takst)

Danmarks konger - og kongelige

*Christian d. 3
- Danmarks konge fra 1534 til 1559.*

Christian 3. - Præstekongen

Den 30. oktober 1536 erklærede kong Christian 3. det danske kongerige for evangelisk-luthersk. Dermed brød han med den katolske kirke og Reformationen var formelt gennemført i Danmark.

Frederik 2. - Slotsherren på Kronborg

Frederik 2. - 1534-1559-1588 - udviste en voldsom magtdemonstration, da han i 1574-84 renoverede og udbyggede det gamle borganlæg i Helsingør. "Krogen" blev til Kronborg, et af Europas mest ståtsslåede fæstnings-anlæg. Han skulle vise Europa at han var Nordens Herre.

*I Frederik d. 2.s regeringstid toppede
Danmarks position som europæisk
stormagt.*

*Frederik d. 3
- Danmarks konge fra 1548
til 1570. I 1560 indførte han
enevælden i Danmark.*

Frederik 3. - Enevælde i Danmark

Frederik 3. - 1609-1648-1670 - måtte ved sin tronbestigelse acceptere en usædvanlig barsk håndfæstning der reelt kun gjorde ham til konge af navn. Faderen, Christian 4., havde kostet Danmark dyrt. Det ville adelen ikke risikere en gang til med sønnen.

Frederik 4. - og Store Nordiske Krig

Frederik 4. - 1670-1699-1730 - var Danmarks første monark, født til at være enevældig. En opgave han forvaltede med stor forstandighed. Han forsøgte sig som erobrere - både af Skåne og af unge kvinders hjerter.

*Frederik d. 4. blev den første danske
konge, der blev kaldt folkelig.*

*Christian d. 6. - Danmarks
konge fra 1730 til 1746.
Han indførte stavnsbåndet og
lod bygge det første Chris-
tiansborg.*

Christian 6. - Den pietistiske konge

Christian 6. - 1699-1730-1746 - få danske konger har været så upopulære i sin samtid som han. Nok førte han ikke Danmark i krig. Men han enevældige styre var gennemsyret af hans strenge religiøsitet - Pietismen.

Christian d. 7 - Den ulykkelige konge

Christian 7. - 1749-1766-1808 - er en af de mest tragiske skæbner i Danmarks historie. Hans barndom var præget af vold og omsorgssvigt. Som kun 16-årig blev han enevældig konge af Danmark. En opgave han slet ikke var rustet til. Det kastede landet ud i nogle besynderlige og dramatiske episoder.

*Christian d. 7 - Den ulykkeligste
skæbne på Danmarks trone.*

Frederik d. 6. var kun 16 år, da han 1784 tog magten og styrede landet på vegne af sin psykisk syge far, Christian d. 7. frem til 1808.

Frederik 6. - Prinsregenten

Frederik 6. - 1768-1808-1839. I 1784 greb den kun 16-årige Frederik magten ved et statskup og frem til 1808 regerede han Danmark på vegne af sin syge fader, Christian 7. Han er blevet kaldt den sidste konge af det Oldenburgske Hus.

Konger og fruentimmere

Det var en uhørt skandale, da Frederik 7. i 1850 ægtede den tidligere balletpige og modehandlerske, Louise Rasmussen. Hun måtte stå mål for borgerskabets og adelens hån og foragt. Men måske var Grevinde Danner det bedste, der kunne ske for det spæde, danske folkestyre!

Louise Rasmussen blev ved sit ægteskab med Frederik d. 7. ophøjet til Lensgrevinde Danner til Samsø.

Christian 9. - Europas svigerfar

I 1863 blev Christian 9. og dronning Louise det første kongepar af huset Glücksburg. I en tid, præget af revolution og usikkerhed, formåede parret med enestående dynastisk sans, at få deres børn gift ind nogle af Europas førende fyrstehuse.

Europas Svigerforældre, Christian d. 9. og dronning Louise.

Den danske kongesøn og den russiske fyrstedatter, der blev Grækenlands populære regentpar, kong Georg d. 1. og dronning Olga

Dagmar, kejserinde af Rusland med sin ældste søn, den senere zar Nikolai d. 2.

Dagmar - den danske kejserinde

Skt. Petersburg 1867, danske prinsesse Dagmar blev gift med den russiske tronarving, Alexander. Der skulle vente den danske kejserinde i det mægtige land et liv præget af pomp og pragt, intriger og magtkamp, krige og revolutioner - og ufattelige tragedier.

Balkans vaklende troner

I 1863 syntes Christian d. 9. at det var en dårlig idé, da Europas stormagter gjorde hans søn, Vilhelm, konge af Grækenland. Men den danske prins blev en succes som konge. Det blev hans efterkommere der opdagede, at kongetronerne på Balkan stod på særdeles usikker grund.

England - fra middelalder til stormagt

Den engelsk-franske 100 års-krig

1300-tallets dramatiske konflikt mellem England og Frankrig handlede i bund og grund om magt, penge og prestige. England var så tæt på at gå ud af den langvarige konflikt som sejrherre. Men så kom en lille pige, Jean d'Arc på tværs. Det uventede nederlag blev i stedet indledningen til Rosenkrigen - en bitter kamp om den engelske trone mellem Huset York og Huset Lancaster.

Harnisk klædte riddere og bueskyttere er en del af indtrykket af middelalderens langvarige krig mellem England og Frankrig.

Henry d. 8 og hans seks dronninger

I sin 38 år lange regeringstid lod Henry d. 8. seks kvinder føre til brudeskamlen. To lod han henrette, to lod han sig skille fra, en døde i barselsseng, mens den sidste overlevede ham. Henry den 8. er den mest kendte og berygtede af alle Englands konger. Hans dramatiske regeringstid kan stadig fascinere, nu mere end 500 år efter hans død.

Henry d. 8. giftede sig seks gange i sine bestræbelser på at sikre tronfølgen. Han fik tre børn, der alle efterfulgte ham på den engelske trone.

Elizabeth d. 1. - Jomfrudronningen

Hun skulle have været en dreng. Moderen Anne Boleyn, endte på skafottet, fordi hun ikke kunne føde Henry 8. en søn. Men i et urohærgt England udviklede Elizabeth de politiske og diplomatiske færdigheder, der gjorde hende i stand til sejrrigt at sætte sig op imod sine talrige modstandere.

Egentlig var hun et "uheld", men hun skulle blive en af Englands største og mest effektive monarker nogensinde.

Huset Stuart

- England i splid med sig selv

Det sendte chokbølger gennem Europa, da Oliver Cromwells "Rundhoveder" i 1649 henrettede kong Charles 1. af England. Dermed kulminerede 1600-tallets blodige konflikt mellem protestantiske "Rundhoveder" og katolske "Kavallerer". En konflikt som den dag i dag præger Storbritannien.

Dronning Victoria - Imperiets hersker

I 1837 besteg Victoria den britiske trone efter sin onkel, William 4. I 64 år regerede hun det Britiske Imperium, der i magt og storhed kulminerede netop i hendes regeringstid. Imperiet, hvor solen aldrig gik ned.

I imponerende 64 år herskede dronning Victoria over imperiet, hvor solen aldrig gik ned.

Charles d. 1.s dramatiske skæbne i 1649 sendte chokbølger gennem Europa. For første gang nogensinde var en salvet konge blevet afsat og henrettet.

2. Verdenskrig

Theresienstadt - Hitlers fuldkomne bedrag

Natten til den 2. oktober 1943 slog tyskerne til mod de danske jøder. Det lykkedes hovedparten at undslippe til Sverige. Men 481 mænd, kvinder og børn blev pågrebet og sendt til kz-lejren Theresienstadt i Böhmen.

De kom til Dachau

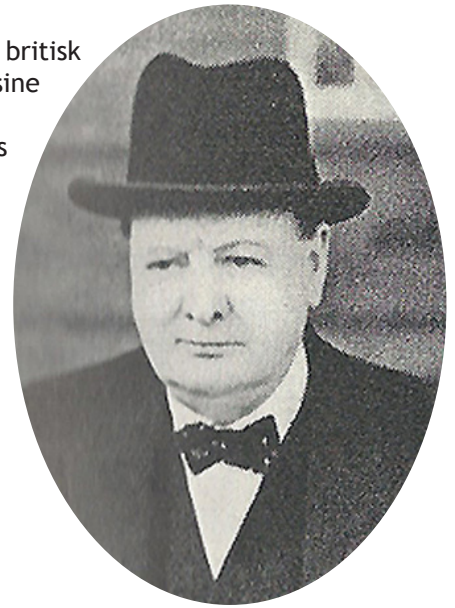
Den 16. februar 1945 blev 253 fanger i Frøslevlejren sendt på transport til Dachau. De nåede frem efter seks dages transport. Den 19. februar 1945 blev 105 fanger i Vestre Fængsel sendt på transport til Dachau. De nåede frem efter 12 døgn transport.

Ingen tog Adolf Hitler og hans politik alvorligt før det var uhjælpeligt for sent.

Winston Churchill - Hans fineste stund

Da Winston Churchill i maj 1940 blev britisk premierminister, stod landet i en af sine alvorligste kriser nogensinde. 2. Verdenskrig var brudt ud og Hitlers tropper fejede over det europæiske kontinent. Med viljestyrke og veltalenhed forstod Churchill at holde moralen oppe hos sine landsmænd og formåede dem at holde stand mod tyskerne.

Winston Churchill oplevede sin fineste men også sværeste stund, da han i 1940 blev britisk premierminister.

Adolf Hitler - vejen til magten

Ved afslutningen af 1. Verdenskrig blev korporal Adolf Hitler hjemsendt, som en af tusindvis af soldater, der havde kæmpet i den blodige skyttegravskrig. Han var en bitter og desillusioneret mand, der kun havde foragt til overs for de politikere, der havde afsluttet krigen og - i hans øjne - forrådt Tyskland.

På en hvid hest red kong Christian den 10. juli 1920 ind i det genvundne Sønderjylland.

Sønderjylland i skyggen af det tyske rige

Den 10. juli 1920 blev Danmark genforenet med Sønderjylland. Nu begyndte en vanskelig genforening - politisk, nationalt og økonomisk - der hele tiden blev overskygget af frykten for udviklingen i den tyske nabo mod syd, hvor nationalisme og militarisme stadig havde gode vilkår.

Erik Scavenius og Samarbejdspolitikken

Erik Scavenius blev anset for at være arkitekten bag samarbejdspolitikken under den tyske besættelse af Danmark. Landet blev forskånet for krig men det ramte dybt og smerteligt i den danske folkesjæl, at vi ikke gjorde modstand. Samarbejdspolitikken skulle kaste en dyster skygge over dansk politik i mange år frem.

Erik Scavenius, udenrigs- og statsminister under besættelsen, og Werner Best, Hitlers mand i Danmark. Et par omstridte herrer i Danmarks historie.

1848-1918 - Fra revolution til reaktion

Kampen om Danmarks Grundlov

5. juni 1849 underskrev Frederik 7. Danmarks første demokratiske Grundlov. Befolkningen og kongen var enige om, at afskaffe enevælden til fordel for demokratiet. Men det havde været en kamp at nå så langt.

Napoleon 3. - Kejser ved et tilfælde

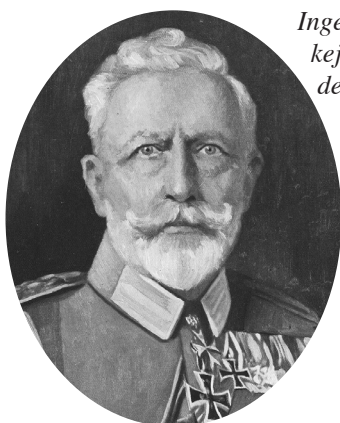
Revolutionsåret 1848 havde sit udspring i Frankrig. Ved en spontan revolution blev borgerkongen Louis Phillipe afsat og republikken indført. Som deres første præsident valgte franskmændene Louis Napoleon, nevø af Napoleon Bonaparte.

Louis Napoleon var Frankrigs første præsident og derpå den sidste kejser.

Franz Joseph - Den sidste kejser

I kølvandet på de voldsomme uroligheder, der hærgede Wiens gader i marts 1848, besteg den kun 18-årige Franz Joseph tronen i det en gang så mægtige, østrigske imperium.

Ingen orkede at indbyde kejser Vilhelm d. 2. når der var familietræf.

Vilhelm 2. - Europas irriterende fætter

Når der var kongeligt familietræf sidst i 1800-tallet blev Tysklands kejser Vilhelm 2. kun inviteret med, når det var bydende nødvendigt af hensyn til etiketten. Kejseren var tidens store problem, for han var ikke til at komme udenom og ingen kunne holde hans selskab ud.

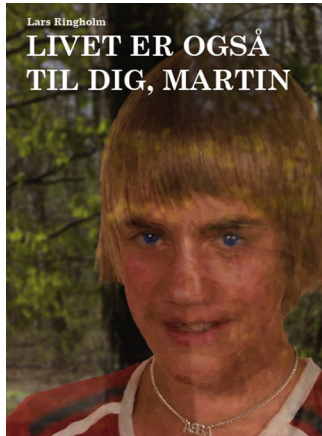

Franz Joseph var kejser i 68 år, fra 1848 til 1916. Da han døde kollapsede hans imperium.

Øvrige emner

Alle tiders jul

Julen er et af årets højdepunkter. En tid præget af traditioner. Men alle de gode, gamle danske juletraditioner, hvor stammer de fra og hvor danske er de egentlig? Hvordan holdt man jul for 100 år siden og for 500 år siden?

Mobning set i børnehøjde

Hvert 10. barn i Danmark oplever at blive udsat for mobning. Trods en stor indsats gennem mange år er mobning stadig en del af mange børns hverdag. Men hvordan påvirker det et barn, at blive udstødt af fællesskabet?

Et foredrag, der tager afsæt i min roman fra 2017 - "Livet er også til dig, Martin".

Lyndon B. Johnson - præsidenten der gav op

Han blev mødt med en bølge af sympati, da han blev præsident efter drabet på John F. Kennedy den 22. november 1963. Lyndon B. Johnson fik en enestående mulighed for at reformere et socialt skævt og raceopdelt USA. Han glemte bare at tage sig i agt for en enkelt ting - Vietnamkrigen.

1700-tallet - Fredstid, fremgang og fattigdom

1700-tallet var de store tankers århundrede.

Mens enevælden var på sit højeste og kongernes magt var ubegrænset, blev de tanker udviklet, som skulle bane vej for folkestyre og demokrati.

Årene 1720 - 1807 er den længste fredsperiode i Danmarks historie. Netop i den periode blev landet styret af tre meget specielle konger. Et århundrede, der på godt og ondt skulle bane vej for, at Danmark i dag er blevet et frit og velstående samfund.

Adam Gottlob Moltke var en markant skikkelse i 1700-tallets Danmark

Danmark i 1950'erne Mellem krig og velfærd

1950'erne er beretningen om et Danmark, der skulle finde sin nye plads i Europa. Et årti, hvor gamle normer og sædvaner kom under voldsomt pres. Hvor rock'n roll, tyggegummi og coca cola fristede de unge. Hvor Morten Korch-filmene mindede forældrene om dengang, før verden gik af lave. Danmark sad lidt fast i 1950'erne. Besættelsestiden var overstået men det kneb med at komme videre, for økonomien ville ikke komme rigtig i gang trods Marshall-hjælp og nye traktorer.

Men det var tydeligt, at noget var på vej. For efter 2. Verdenskrig var det USA der dominerede og amerikanerne kendte kun til en vej - og det var vejen frem.

Danmark fik kvindelig tronfølge og tre markante statsministre bidrog på hver sin måde til, at Danmark skulle blive rustet til 1960'erne og det største velfærdsboom nogensinde.

